

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
„ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”**

ФАНГ МОЧІНЬ

УДК 338.2 : 334.012.64

**ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08. 07. 01 – економіка промисловості

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків-2006

Дисертація є рукопис.

Робота виконана в Національному технічному університеті „Харківський політехнічний інститут” Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор
Міщенко Володимир Якимович,
Національний технічний університет
„Харківський політехнічний інститут”,
завідувач кафедри фінансів, контролінгу
та зовнішньоекономічної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Орлов Петро Аркадійович,
Харківський Національний економічний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри економіки та маркетингу, м.Харків;

кандидат економічних наук, доцент
Благодарний Олександр Іванович,
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, заступник
начальника відділу проблем територій зі спеціальним режимом
господарювання, м.Донецьк.

Провідна установа – Таврійський Національний
університет ім.В.І.Вернадського
Міністерства освіти і науки України,
кафедра менеджменту і маркетингу,
м. Сімферополь.

Захист відбудеться 31 травня 2006р. о 13-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02 у Національному технічному університеті „Харківський політехнічний інститут” за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут” за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21.

Автореферат розісланий „26 квітня” 2006р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Гавриць О.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Промислове підприємництво, яке включає індивідуальну трудову діяльність, малі та середні підприємства (МСП), є важливою складовою світової економіки. Воно має загальні закономірності й одночасно віддзеркалює національні особливості, притаманні кожній країні. Для України підприємництво є відносно новим явищем, яке почало відроджуватися та розвиватися в перехідний до ринкових умов період господарювання. Тому вивчення досвіду його розвитку в різних країнах, з метою розробки та впровадження ефективних заходів щодо прискореного росту цього виду діяльності, є дуже важливим. Україна орієнтується в основному на європейські моделі розвитку та приділяє мало уваги в економічних дослідженнях східно-азіатському досвіду формування необхідних умов для розвитку підприємництва та оцінки його результативності. Найбільш цікавим у цьому регіоні є досвід Китаю зі своєю транзитивною економікою, яка в останні роки досягла значних успіхів за рахунок бурхливого розвитку недержавного сектору, на долю якого приходиться близько 70% ВВП країни. Авторами наукових праць, присвячених розкриттю прискореного соціально-економічного розвитку Китаю та ролі МСП в цьому процесі, є: Дін Жуджунь, Лі Ке, Сі Жун-Цань, Ма Хуна, Лю Чжоу, Чень Цінь Жуа, Хан Ши-Лона, Чжао Цзин, Ден Сяопін. Проблемам розвитку підприємництва присвячені роботи зарубіжних вчених М.Вебера, Д.Зомбарта, Л.Кейнса, Е.Тоффлера, Р.Форстера, Р.Холта, В.Хойєра, А.Хоскінга, Й.Шумпетера. Слід відзначити, що їх розробки враховують умови функціонування підприємницьких структур у розвинених ринкових відносинах, які не властиві постсоціалістичним країнам. Активізація досліджень проблем підприємництва в Україні розпочалася з початком ринкових трансформацій. Різні аспекти розвитку МСП в Україні досліджені у наукових працях О.І.Благодарного, З.С.Варнадія, А.Е.Воронкової, Л.І.Воротіної, В.І.Герасимчука, В.М.Гриньової, М.М.Єрмошенка, Ю.Б.Іванова, А.В.Козаченко, Л.Д.Котлярова, В.Ю.Медяника, В.В.Назарова, П.А.Орлова, В.А.Подсолонка, І.Л.Райніна, А.В.Скрипника, О.М.Тіщенко. Однак практично немає порівняльних робіт наукового характеру відносно дослідження становлення та розвитку галузевих МСП у Китаї та Україні, а також вивчення напрямків їх державної підтримки. Не вирішена задача економічної та соціальної оцінки діяльності цього сектору на рівні галузі та впливу його на результати роботи регіону. Потребує удосконалення система визначення ефективності використання бюджетних коштів на підтримку підприємницької діяльності. Важливим також є дослідження особливостей управління МСП та взаємне використання досвіду в цій сфері. Актуальність і недостатня дослідженість вказаних проблем визначили вибір теми дисертаційної роботи та постановку завдань, які в ній розглядаються..

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до плану держбюджетних науково-дослідних робіт Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут” по темі: „Конкурентоздатність підприємств у транзитивній економіці” (№ ДР 0104U003360), в якій дисертантом обґрунтовані підходи до іноваційного процесу реорганізації підприємств з метою підвищення його конкурентоздатності, та госпрозрахункової теми „Розробка питань управління малим підприємством промислового типу за умов трансформаційної економіки України” (№ ДР 0103U003080), в якій аспірантом розроблені

положення щодо інформаційного забезпечення управління та формування системи показників діяльності підприємства.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування й розробка методичних рекомендацій щодо вдосконалення системи оцінки та підвищення ефективності функціонування промислових МСП Китаю та України в умовах державної підтримки. Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання:

- визначення сучасного поняття підприємництва, ролі малого та середнього промислового підприємництва в соціально-економічному розвитку держави й еволюції відношення суспільства до цього феномену в практиці країн, що аналізуються;
- дослідження особливостей проведення реформ та стратегій державної підтримки МСП у Китаї й Україні, їхнього впливу на розвиток підприємництва в промисловості та виявлення можливостей взаємної адаптації досвіду для управління цим сектором в обох країнах;
- виявлення особливостей китайського менеджменту та можливостей його використання в діяльності українських органів управління з метою підвищення ефективності функціонування промислових МСП;
- дослідження систем оподаткування промислових підприємств і розробка рекомендацій щодо використання окремих концептуальних підходів китайської податкової системи для української практики ;
- розробка та наукове обґрунтування класифікації показників оцінки розвитку МСП на галузевому рівні управління;
- обґрунтування методичних положень щодо раціонального використання державних коштів на підтримку МСП і підвищення ефективності їх галузевої підтримки окремо для кожної країни.

Об'єкт дослідження – процеси формування та розвитку підприємництва в промисловості Китаю й України .

Предмет дослідження – економічні й організаційні умови створення та розвитку промислових МСП та методи економічної і соціальної оцінки їх діяльності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети були використані такі методи: узагальнення, аналізу й синтезу - для виявлення особливостей проведених реформ; кореляційного аналізу – для встановлення залежності між податковими надходженнями в бюджет і факторами, що їх обумовлюють; порівняльного зіставлення - для визначення особливостей податкових систем; регресійного аналізу - для прогнозування податкового навантаження і критичних точок Лаффера першого та другого роду; математичної статистики - для розробки методики вибору ефективних варіантів підприємницької діяльності при фінансуванні за рахунок бюджетних коштів на галузевому або регіональному рівнях.

Інформаційною базою дослідження є літературні джерела (монографії, наукові статті, дисертації, автореферати, матеріали конференцій), дослідження міжнародних організацій, періодичні видання, статистичні матеріали по Китаю й Україні, законодавчі та нормативні документи цих країн, матеріали власних досліджень на підприємствах промисловості провінції Аньхой і Харківської області.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному, **вперше:**

запропоновано методичний підхід до формування системи показників для оцінки розвитку промислових МСП, який включає комплекс відібраних економічних, управлінських і соціальних факторів, що дозволяє, на відміну від декількох існуючих показників, більш достовірно визначити результативність діяльності й реальний внесок цього сектору в розвиток господарства;

розроблено методичні засади по вибору напрямків фінансування МСП за рахунок державних коштів, які враховують проектний підхід до окремих видів діяльності та ймовірнісний метод прогнозу оцінки отримання результату, що дозволяє, в порівнянні з відомими методами, більш точно формувати проектний портфель пріоритетних напрямків для фінансування та підвищити його ефективність;

удосконалено:

зміст та основні характеристики концепції переходу до ринку Китаю і України, які є найважливішими складовими моделями проведення реформ і суттєво впливають на розвиток промислових МСП, що дозволить, поряд з існуючими підходами, застосувати їх в обох країнах з метою підвищення дієвості державної підтримки й ефективності управління промисловим підприємництвом;

концепцію формування галузевої стратегії управління розвитком МСП, яка враховує поняття підприємництва та показники оцінки їх діяльності, і передбачає, на відміну від сучасної практики, мотивовану участь керівників усіх рівнів у розвитку цього сектору, що додатково сприяє росту економічних і соціальних результатів промислового сектору та регіонів;

дістали подальшого розвитку:

зміст поняття “підприємництво”, яке враховує фінансово-матеріальні результати та культурно-соціальний аспект підприємництва, і, на відміну від існуючих визначень, дозволяє більш достовірно оцінювати роль МСП у суспільстві та динаміку їх розвитку;

систематизація концептуальних підходів китайського управління промисловістю, які базуються на особливостях моделі розвитку держави й можуть бути застосовані у практиці українського менеджменту, що дозволить, поряд з відомими підходами, підвищити в цілому ефективність управління МСП.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в можливості їх використання для розробки програм підтримки і саморозвитку як промислових МСП, так і всього промислового сектору, стимулювання галузевих функціонерів та регіональних урядовців до реальної участі в його розвитку, а також для прийняття ефективних рішень при подальшому здійсненні реформаційних процесів. Відповідні результати можуть бути основою для розробки подальших заходів по підвищенню ефективності управління підприємством у наших країнах. Основні наукові результати дослідження впроваджено в Головному управлінні промисловості, транспорту та зв'язку Харківської облдержадміністрації (довідка №04-15/3510-1 від 14.11.2005р.). Методичні підходи щодо розробки показників оцінки діяльності МСП та пропозиції відносно напрямків підвищення ефективності галузевого та регіонального менеджменту використані в промислово-торговій палаті провінції Аньхой (довідка від 16. 03. 2004р.) та в Шанхайській

компанії „Цен-МИ” (довідка від 22.06.2004р.). Результати порівняльного аналізу моделей реформування, стратегій розвитку та систем оподаткування МСП використовуються в науковій та навчальній роботі Аньхойського політехнічного університету (довідка від 16.03,2003р.). Окремі положення дисертації використані для поглиблення теоретико-методичного забезпечення навчального процесу в Національному технічному університеті „Харківський політехнічний інститут” при викладанні курсів: „Міжнародна економіка”, „Країнознавство” та „Основи підприємництва” (довідка від 20.10.2005р. № 66-05/29).

Особистий внесок здобувача. Усі положення дисертації, що винесені на захист, отримані здобувачем особисто. Його внесок у спільні наукові роботи наведено в списку публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дослідження. Основні висновки і положення дисертаційної роботи доповідалися й були схвалені на II науково-практичній конференції "Проблеми розвитку малого бізнесу, тіньовий бізнес" (Харків, 2002р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Приладобудування-2002" (Вінниця – Алушка, 2002р.), XII Міжнародному науково-технічному семінарі "Високі технології: тенденції розвитку" (Харків-Алушта, 2002р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції "Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України" (Алушта, 2002 р.), XI Міжнародній науково-практичній конференції "Інформаційні технології: наука, техніка, освіта, здоров'я" (Харків, 2003р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції "Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України" (Алушта, 2003р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції "Національні ринки України" (Алушта, 2003р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції "Оптimum – 2003" (Харків, 2003р.), VI Всеукраїнській науково-практичній конференції аспірантів і студентів "Проблеми розвитку фінансової системи України та Криму" (Сімферополь, 2004р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції "Теорія і практика економіки і підприємництва" (Алушта, 2004р.), XII Міжнародній науково-практичній конференції "Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я" (Харків, 2004р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції "Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України" (Алушта, 2004р.), II Міжнародній науково-практичній конференції "Теорія і практика економіки і підприємництва" (Алушта, 2005р.), XIII Міжнародній науково-практичній конференції "Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я" (Харків, 2005р.), Першій Всеукраїнській міждисциплінарній конференції: "Бар'єри та можливості розвитку малого та середнього бізнесу в Україні" (Київ, 2005р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції "Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України" (Алушта, 2005р.), Всеукраїнській науково-методичній конференції "Сучасні аспекти фінансового управління економічними процесами" (Севастополь, 2005р.).

Публікації. Основні результати та висновки дисертації відображені в 32 наукових працях, з них – 1 монографія (у співавторстві) та 6 публікацій у фахових наукових виданнях ВАК України і Китаю. Загальний обсяг роботи 25,5 друк.арк., з яких здобувачеві належать 8,2 друк.арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, дев'яти додатків і офіційних документів щодо впровадження результатів дослідження. Загальний обсяг дисертації – 260 сторінок машинописного тексту, в тому

числі обсяг основного тексту – 190 сторінок. Дисертація містить 27 таблиць, 17 рисунків, 9 додатків, список використаної літератури з 205 найменувань на 19 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, предмет, мету і задачі, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі “Теоретико-прикладні проблеми розвитку підприємництва як основи створення малих та середніх промислових підприємств” розглянуто поняття підприємництва, його роль у соціально-економічному розвитку держави і створенні МСП, вплив реформ в Україні та Китаї на стратегію їх розвитку та особливості китайського національного менеджменту в області підтримки розвитку цього сектору. Узагальнення понятійних положень у працях вітчизняних та зарубіжних вчених з урахуванням потреб нинішньої практики розвитку дали підставу сформулювати авторське поняття підприємництва як „...творчої діяльності особистості, цілеспрямованої на ідеал”. Для досягнення цієї мети запропоновано прагматичне визначення підприємництва як процесу „...перетворення культурного і виробничого потенціалу в економічні результати, які забезпечують нарощування вартості продукту”. Підприємництво спирається значною мірою на власні творчі здібності і суттєво впливає на соціально-економічний розвиток держави. У той же час для нього завжди існує основне протиріччя – між високою соціально-економічною значимістю та нестійкістю і низькою життєздатністю його підприємств. Збільшення або зменшення гостроти цього протиріччя залежить від ступеня державного втручання та підтримки цього процесу, а також відношення суспільства до цього виду діяльності.

У дисертації досліджено дві полярні моделі проведення реформ: китайську і східно-європейську, характерну для України. На основі аналізу цих моделей зроблено висновки про основні причини невдач України в розвитку МСП, які полягають у застосуванні неефективної концепції переходу до ринкової економіки. Україна використала концепцію стабілізації розвитку, лібералізації ціноутворення, приватизації. Модель характеризується проведенням реформи „зверху” без відповідної попередньої підготовки. Практика показала, що стабілізація не була забезпечена. Навпаки, наслідком “шокової” терапії стали велика депресія і значна інфляція. Процес проведення реформ незначною мірою, тільки на рівні законодавчої бази, торкнувся МСП. У результаті, більшу частину 90-х років не було зростання темпів ВВП, а після 2000 року вони є значно нижчими в порівнянні з Китаєм.

Китайська стратегія переходу до ринку віддає перевагу створенню ринкової інфраструктури, умов для розвитку конкуренції і вдосконаленню системи управління на всіх рівнях. Обрана модель реформ акцентує увагу на створенні “нової економіки”, сучасних експортоорієнтованих, у першу чергу, промислових МСП на інноваційній основі. При збереженні державної власності в Китаї було забезпечено безпрецедентне скорочення масштабів державного втручання по всіх напрямках діяльності й особливо в секторі МСП. Завдяки цьому була створена система різних форм власності без особливих втрат та руйнувань. Нові ринкові інституції впроваджені за рахунок власних зусиль та зовнішніх чинників. У дисертації зроблено висновок, що

Китай не наслідував моделей розвитку якої-небудь розвинутої країни. Він обрав модель створення серйозної власної промислової бази додержуючись таких підходів, як зменшення податків, скорочення кількості чиновників в управлінні цим сектором, збільшення їх оплати, подальше зняття бар'єрів для підприємницької діяльності, створення відповідного середовища для господарювання, розвитку національних підприємств. Результатом послідовного проведення реформ є високі темпи росту ВВП, які в період 90-х років знаходилися на рівні не нижче 6%, а в останні роки вони складають 9% у цілому і 20% у приватному секторі економіки. Завдяки цьому країна уникнула спаду рівня життя населення і розвитку тіньової економіки.

Аналіз китайської практики переходу до ринку показав, що успішний розвиток визначається не тільки поступовим роздержавленням та приватизацією власності, а залежить значною мірою від ефективності національного менеджменту та менталітету на всіх рівнях управління. Нинішня східноазіатська модель культури підприємництва включає конфуціанські підходи: антропоцентричну модель управління; визначену концепцію господарювання; шляхи становлення особистості. У дисертації зроблено висновок, що окремі аспекти китайського менеджменту можуть бути започатковані в Україні, де є всі передумови для створення власної моделі культури підприємства.

У другому розділі **”Аналіз процесів розвитку промислових МСП в Україні і Китаї”** проведено аналіз стратегій державної підтримки промислових МСП, досліджено моделі оподаткування та вплив фіскальної політики на розвиток даного сектору, визначено тенденції податкового навантаження на нього за допомогою кривої Лаффера та кореляційного аналізу, відображено особливості його територіального розвитку. Порівняння стратегій державної підтримки МСП показало, що китайський уряд постійно приділяє увагу промислому сектору шляхом удосконалення законодавства та пільгового оподаткування, фінансово-кредитного забезпечення, регіональної диференціації його розвитку, а також активної участі органів влади в розширенні та зростанні сфери МСП (рис.1). У дисертації зроблено висновок, що процес підтримки МСП у Китаї був більш послідовним, конкретним й ефективним у порівнянні з Україною. У той же час відзначається, що Китай не має таких детальних і конкретних програм підтримки цього сектору як Україна, але має потребу в них для вирішення проблем фінансового, консультаційного, інформаційного та організаційного характеру на різних рівнях управління. Ці програми зможуть допомогти Національному управлінню по економічному розвитку і Китайській федерації підприємств вирішувати конкретні питання по кожному напрямку їх діяльності та удосконалити систему оцінки участі владних структур у розвитку галузевих МСП або на відповідній території.

Характерною особливістю державної підтримки МСП у Китаї є високий ступінь зацікавленості галузевих та регіональних владних структур в розвитку підприємництва, оскільки від цього залежить виконання відповідних бюджетів, оцінка діяльності, зарплата і професійна кар'єра функціонерів. На думку дисертанта ця концепція повинна бути впроваджена в практику управління і в Україні.

підтримки МСП	підтримки МСП
Цільова й адресна обмеженість. Практична відсутність державної підтримки. Ускладнені умови функціонування підприємств.	Розвинута вибірковість й адресність. Значна державна підтримка. Спрощені процедури взаємовідносин з державою.
Підтримка неефективного й нестійкого державного сектору. Пріоритет законодавства.	Фінансово-кредитне забезпечення, розвинута система пільг. Пріоритет бізнес-діяльності.
Нестійка податкова політика.	Ефективна, гнучка податкова політика.
Єдиний регіональний підхід, низька ефективність ВЕЗ.	Диференційована політика впливу на регіони. Ефективність ВЕЗ.
Несприятливе суспільне сприйняття підприємців і байдуже або приховано негативне відношення чиновників до підприємництва. Недостатня ефективність управління у сфері МСП.	Сприятливе суспільне сприйняття підприємців і позитивне відношення чиновників до підприємництва. Оцінка діяльності владних структур по критерію їх участі в підтримці МСП
Низький рівень прагматизму й коефіцієнт корисної дії органів влади по підтримці МСП.	Високий рівень прагматизму й високий коефіцієнт корисної дії органів влади по підтримці МСП.

Рис.1. Характеристика стратегій державної підтримки МСП

Державна підтримка включає і відповідний вплив на систему оподаткування МСП. Аналіз показав, що в Китаї податкова система стимулює створення і подальший розвиток цього сектору без особливих перешкод. Вона дуже диференційована по групах підприємств, напрямках їх діяльності, соціальній значимості й територіальній ознаці. Українське оподаткування більш спрощене й не має такої деталізації з урахуванням зазначених факторів. Тому запозичення досвіду по цьому напрямку державної підтримки є доцільним для України.

Дослідження системи податкового навантаження на МСП в Україні та Китаї було виконано за допомогою відомої кривої Лаффера. В основі дослідження лежить припущення, що об'єм виробництва X , який відображається розміром ВВП, залежить від рівня податкового навантаження $\theta = T/X$, де T – сума податкових надходжень у бюджет країни. Залежність $X(\theta)$ апроксимується нелінійною функцією, параметри якої оцінюються кількісно. З допомогою функції $X(\theta)$ були розраховані точки Лаффера першого та другого роду. Точкою першого роду називається така точка θ^* , при якій виробнича крива $X = X(\theta)$ досягає локального максимуму, тобто коли виконана умова: перша похідна дорівнює нулю ($dX(\theta)/d\theta = 0$). Точкою другого роду називається така точка θ^{**} , при якій фіскальна крива $T=T(\theta)$ досягає локального максимуму, тобто коли виконана умова: перша похідна дорівнює нулю ($dT(\theta)/d\theta = 0$). Точка Лаффера першого роду визначає ту межу податкового навантаження, при якій виробнича система не переходить у режим сповільнення темпів

економічного зростання. Точка Лаффера другого роду показує величину податкового навантаження, за межами якого збільшення маси податкових надходжень до бюджету стає неможливим. Враховуючи нелінійну залежність між обсягом виробництва і рівнем податкового навантаження, апроксимуючою функцією було вибрано спрощений двохпараметричний поліном

$$X = \beta\Theta - \gamma\Theta^2,$$

коефіцієнти якого визначаються вирішенням системи відповідних рівнянь (на рис. 2 наведено розміщення точок Лаффера).

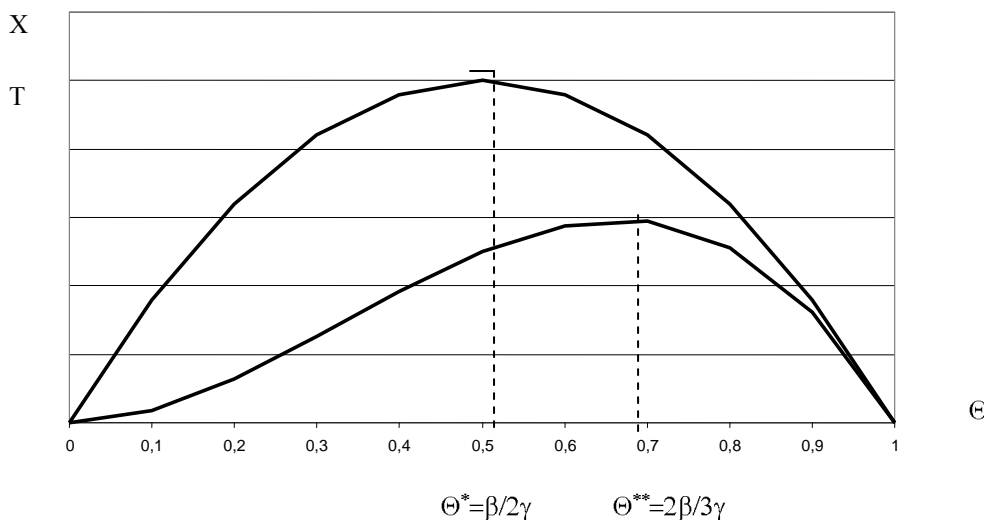

Рис. 2. Графічний вид виробничої та фіскальної кривих

Розрахунки показали, що в Україні протягом 1999-2004 р.р. розмір податкового навантаження перевищував точку другого роду, після якої МСП не можуть розвиватися в рамках діючого законодавчого поля (рис. 3). Вони повинні перейти в тіньову економіку або зовсім не працювати. Тому реально майже 50% промислових МСП знаходяться за межами правового поля.

Незважаючи на високий ступінь тінзації МСП, протягом періоду, що аналізується, має місце висока кореляційна залежність між податковими надходженнями в бюджет та кількістю МСП і розміром ВВП. Коефіцієнти кореляції перевищують рівень 0,95. Прогнози значень податкового навантаження на 2007 рік показують (рис.3), що Китай буде знаходитися в інтервалі між точками Лаффера, у той час як Україні необхідно впровадити термінові коригуючі заходи по зменшенню цього навантаження на МСП, щоб вийти з критичної зони.

Аналіз процесу підтримки промислових МСП на регіональному рівні свідчить про великі успіхи Китаю в цьому напрямку. Базою для становлення і розвитку промислового підприємництва в Китаї стали вільні економічні зони(ВЕЗ). Вони виконують роль „вікон”, завдяки яким країна переконує інші держави в реальності своєї політики реформ та відкритості. В Україні створені ВЕЗ не принесли поки що вагомих результатів. Неefективність ВЕЗ пояснюється недосконалістю законодавчої бази й безвідповідальністю управлінців цих зон, використанням пільг і відповідного фінансування для інших цілей. У ВЕЗ немає пільгових умов для функціонування підприємницьких структур, оскільки нормативні документи на цих територіях практично не торкаються питань розвитку МСП. Ці документи орієнтують тільки на інвестиційні проекти з певним мінімальним

розміром. Тому положення про ВЕЗ потребують певної доробки в напрямку приділення уваги розвитку підприємництва в пільгових умовах.

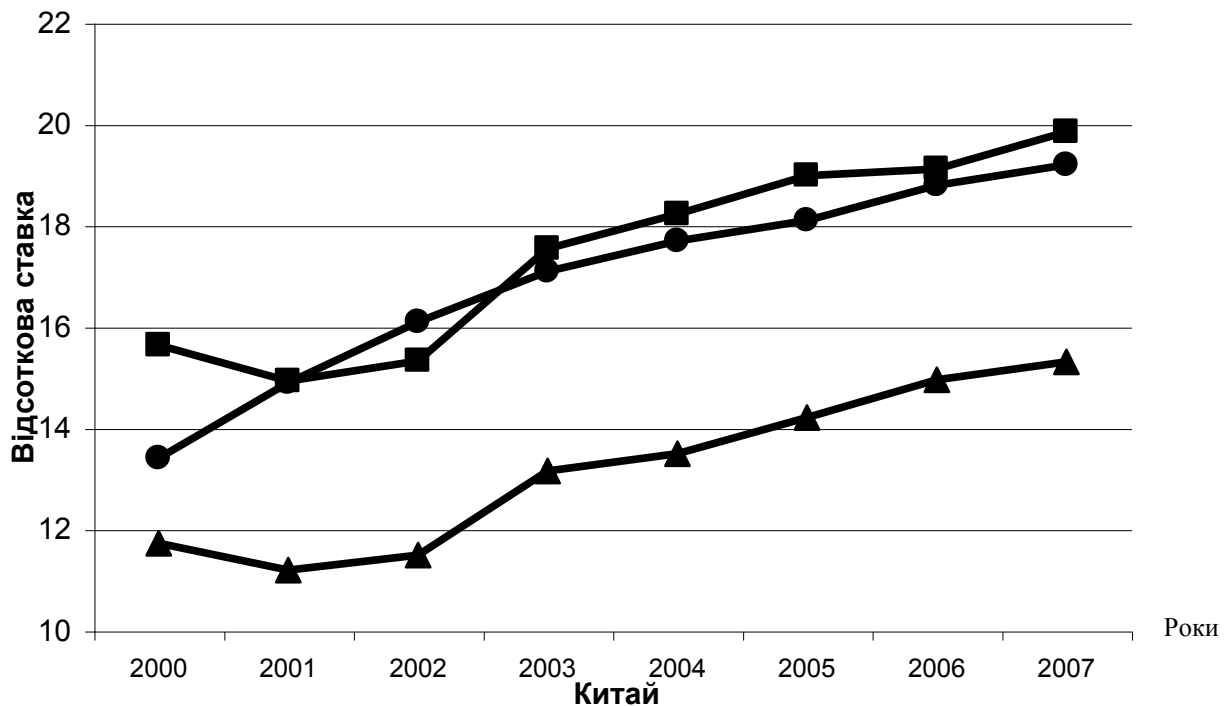
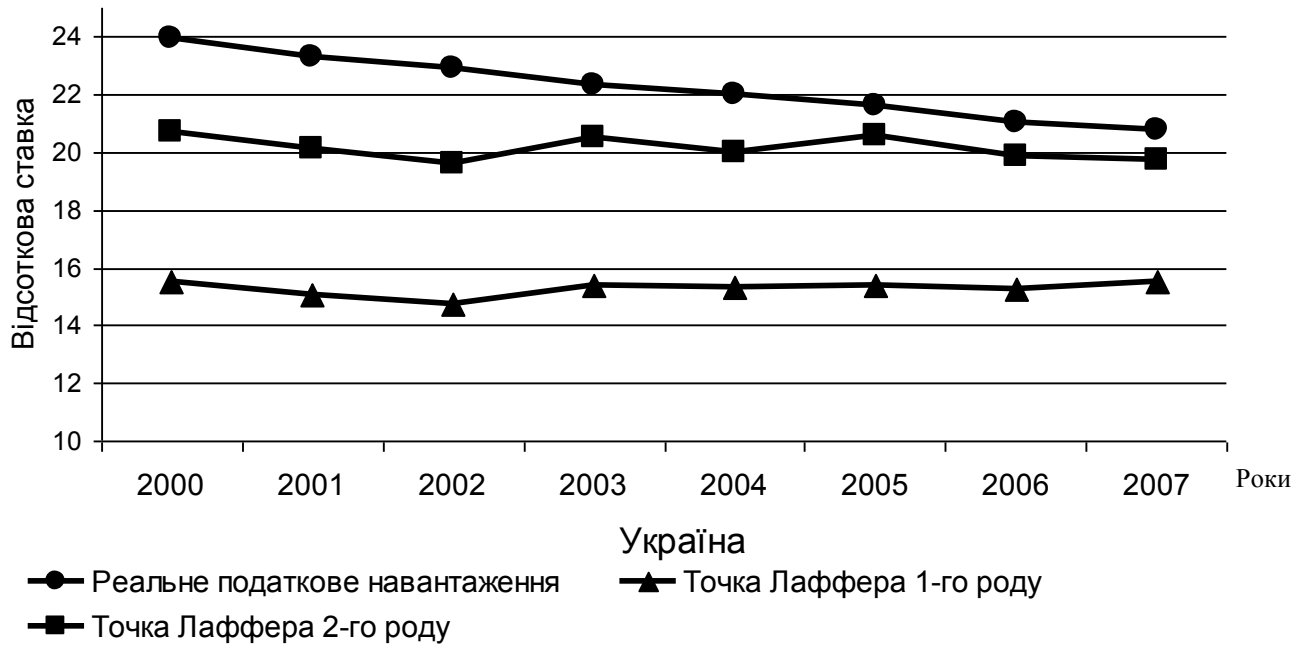

Рис. 3. Крива Лаффера для української і китайської економіки

У третьому розділі “Вдосконалення системи оцінки і підвищення ефективності функціонування промислових МСП” запропоновано концепцію і систему показників оцінки діяльності промислових МСП та їх вплив на розвиток галузі й регіону, розроблено методичні основи вибору варіантів підприємництва для бюджетного фінансування та

організаційно-економічні заходи щодо покращення управління цим сектором у кожній державі окремо. Для оцінки діяльності промислових МСП, з урахуванням авторського поняття підприємницької діяльності, запропонована система, яка включає два блоки показників: економічні і соціальні. У свою чергу, економічні показники розподіляються на чотири групи: показники виробничої діяльності, показники використання ресурсів, трудові показники, показники бюджетної ефективності коштів. Ці чотири групи включають як відомі для оцінки діяльності підприємств індикатори, так і нові, які враховують інноваційний аспект розвитку підприємств. Соціальні показники запропоновано розподілити на три групи: загальні показники, показники ефективності управління, показники для характеристики рівня державної підтримки. У табл.1 наведені деякі відібрані економічні і соціальні показники. Їх система може бути застосована як у Китаї, так і в Україні. При цьому, наголошується на необхідності визначення залежності між параметрами розвитку цього сектору та роботою галузевих або регіональних органів влади. Для цього китайським владним структурам потрібно впровадити механізм застосування цієї системи на практиці, а українським функціонерам - спочатку ознайомитися з уже накопиченим китайським досвідом, а потім також розробити механізми стимулювання участі галузевих та регіональних органів влади у цьому процесі. Інформаційне забезпечення розрахунку вибраних показників повинно здійснюватися незалежною галузевою або регіональною службою контролінгу. Ця служба повинна спрямовувати свої зусилля на створення банку даних, бібліотек, довідників і займатися моніторингом функціонування та прогнозуванням розвитку цього сектору. Вона надає інформацію для самих підприємців, владних структур і незалежних інституцій підтримки бізнесу.

При визначенні результативності використання бюджетних коштів на підтримку МСП у галузі пропонується враховувати проектний підхід до розвитку цього сектору по окремих напрямках, який здійснюється в умовах різних ризиків. Відбір проектів для бюджетного фінансування включає три етапи: 1) прогнозування альтернатив досягнення результату по одному або кількох показниках; 2) визначення ступеня вірогідності одержання того чи іншого результату по вибраному критерію; 3) вибір по цьому критерію більш ефективного варіанту підприємництва. Запропонована методика вибору пріоритетних напрямків фінансування враховує фактор часу й індекс інфляції. Вона може бути застосована в обох державах.

Аналіз розвитку промислових МСП у провінції Аньхой дозволив виявити проблеми в цьому процесі та запропонувати шляхи їх вирішення за наступними напрямками: покращення політичної підтримки і зовнішніх умов для їх розвитку (фінансова, інформаційна, науково-технічна, кадрова); продовження прискореного проведення реформ (структур управління підприємствами, систем урядового менеджменту, фінансової та податкової систем); формування повної інфраструктури для стимулювання розвитку та спеціалізації МСП. По кожному з перелічених напрямків розроблено низку практичних рекомендацій і заходів щодо виконання стимулюючої функції з боку галузевих та регіональних органів влади. Реалізація пропозицій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності МСП і китайських регіонів. Окремі з них можуть бути використані в практиці управління цим сектором і в Україні.

Показники оцінки соціально-економічного розвитку МСП

Найменування показника	Формула для розрахунку	Позначення величин
Загальні показники		
Індекс приросту робочих місць на МСП у загальній кількості робочих місць галузі (I_{PM})	$I_{PM} = \Delta PM / PM$	ΔPM -приріст робочих місць на МСП; PM -загальна кількість робочих місць
Індекс приросту робочих місць на МСП для молоді (до 30 років) і різних вікових груп (30-39; 40-50; >50 років) у їх загальній кількості (I_M)	$I_M = \Delta PM_M / PM$ $I_{30} = \Delta PM_{30} / PM$ $I_{40} = \Delta PM_{40} / PM$	ΔPM_M -приріст робочих місць для молоді
Темпи росту і приросту робочих місць на МСП (T_p)	$T_p = PM_{n+1} / PM_n$ $\Delta \square_p = PM_{n+1} - PM_n / PM_n$	PM_n -загальна кількість робочих місць у базовому періоді; $\Delta \square_p$ -приріст темпів зростання
Темпи зниження безробіття в регіоні (T_c)	$T_c = B_{n+1} / B_n$ $\Delta \square_c = B_n - B_{n+1} / B_n$	B_n -рівень безробіття в базовому періоді; $\Delta \square_c$ -приріст темпів зниження безробіття
Показники ефективності управління		
Приріст чисельності підприємців у малому і середньому бізнесі ($\Delta O_{чп}$)	$\Delta O_{чп} = ЧП_{n+1} - ЧП_n / ЧП_n$	$ЧП_n$ -чисельність підприємців у базовому році
Частка підприємців, що пройшла навчання і підвищила кваліфікацію в їх загальній кількості (D_o)	$D_o = ЧП_o / ЧП * 100\%$	$ЧП_o$ -чисельність підприємців, які пройшли навчання; $ЧП$ -чисельність підприємців
Зіставлення темпів росту робочих місць на МСП і темпів зниження безробіття (T_n)	$T_n = T_p / T_c$	T_p -темпи росту робочих місць на МСП T_c -темпи зниження безробіття
Рівень тіньової економіки (Y_T)	$Y_T = OB_T / OB$	OB_T -обсяг виробництва МСП тіньової економіки OB -обсяг виробництва МСП
Показники бюджетної ефективності		
Віддача від витрат держави на підтримку МСП на інноваційній основі (B_6)	$B_6 = П_6 / B_6$	$П_6$ -платежі до бюджету; B_6 -витрати з бюджету на МСП
Віддача від витрат регіону на підтримку МСП на інноваційній основі (B_{6p})	$B_{6p} = П_{6p} / B_{6p}$	$П_{6p}$ -платежі до бюджету регіону; B_{6p} -витрати з бюджету регіону

В Україні та Китаї, що аналізуються, продовжуються реформи і змінюється відношення суспільства до оцінки ролі підприємництва в цілому та МСП, зокрема. На основі загальних висновків по проблемах, які мають місце у сфері промислових МСП в кожній країні, у дисертації

викладені додаткові пропозиції в рамках запозичення досвіду для підвищення ефективності функціонування цього сектору.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі проведено теоретичне узагальнення та подальше вирішення актуального наукового завдання – удосконалення системи оцінки діяльності промислових МСП у Китаї та Україні й розробка методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності їх функціонування. Основні висновки проведеного дослідження полягають в наступному.

1. Підтверджено, що малі та середні підприємства є локомотивом ринкової економіки. Вони базуються на підприємстві, яке здійснює вирішальний інноваційний вплив на соціально-економічний розвиток будь-якої держави. З урахуванням еволюції терміна підприємства, зростанням його соціальної ролі в суспільстві запропоновано визначення цього поняття як творчої діяльності особистості, цілеспрямованої до ідеалів. У свою чергу, ця діяльність визначається як процес перетворення виробничого і духовно-соціального потенціалу підприємця в економічні результати, що забезпечують нарощування вартості продукту. Це визначення відрізняється від інших тим, що воно включає персоніфіковану частину загальнолюдської культури і морально-етичних норм, які обумовлюють творчість і підтримують інтуїцію, та інтелектуальні, майново-правові, матеріальні та фінансові активи підприємця. Врахування цих елементів на практиці дозволяє підвищити ефективність підприємницької діяльності.

2. Встановлено, що державні стратегії в період проведення реформ в обох країнах і відношення суспільств до цього виду діяльності відрізняються концептуально і змістовно. Китайська модель реформування приділяє лібералізації підприємництва в цілому і МСП, зокрема, першорядне значення при збереженні значної частини власності в руках держави. Для української моделі реформування характерні масова приватизація і проведення політичних реформ без приділення належної уваги розвитку підприємництва. Застосування різних моделей проведення реформ призвело до значного росту результативності МСП у Китаї і недостатньо інтенсивного розвитку цього сектору і часткового переходу його в тіньову економіку в Україні.

3. Доведено, що китайська система управління приділяє значну увагу розвитку підприємництва, формуванню суспільної позитивної думки й поваги до цього виду діяльності. Східноазійська модель „культури підприємства” здійснює прямий стимулюючий вплив на економіку країни. У цьому зв'язку доцільним є прийняти до уваги українським керівникам всіх рівнів такі концептуальні підходи китайського менеджменту: стратегія державного менеджменту щодо реальної підтримки і допомоги в розвитку підприємництва на національному і міжнародному рівнях, а також активного впливу на свідомість та психологію нації відносно важливості, ефективності й корисності такого шляху економічного розвитку; набутий досвід китайських ділових кіл у галузі міжнародного менеджменту як наслідок високого ступеня відкритості національної економіки; характерні особливості менталітетного менеджменту, притаманні китайській нації. Удосконалення управління та підтримки розвитку промислових МСП необхідно завжди розглядати через призму інтеграції національної економіки в міжнародну.

4. Підтверджено, що китайська стратегія є більш результативною внаслідок відповідного удосконалення законодавства та оподаткування, створення інфраструктури, фінансово-кредитного забезпечення, галузевої та регіональної політики, активної участі керівників різних рівнів у розвитку МСП. Ці напрямки підтримки дозволили забезпечити високі темпи розвитку промисловості й обумовили формування середнього класу нації. В Україні державна підтримка МСП не привела до відчутних результатів у цьому секторі. У той же час країна має національні й регіональні програми підтримки й розвитку МСП, які заслуговують на увагу, але залишаються не виконаними. Китай не має такої кількості програмних документів, але сьогодні вже відчуває потребу в них для вирішення проблем, що з'являються на різних рівнях управління в області регулювання галузевої диверсифікації розвитку МСП, їхнього інформаційного й консалтингового обслуговування, а також вирішення окремих питань з владними структурами.

5. Встановлено, що системи оподаткування цього сектору в державах істотно відрізняються. Принципова відмінність полягає в тому, що замість українського уніфікованого підходу до оподаткування МСП у Китаї застосовується диференційований підхід до оподаткування фірм, що враховує інноваційну складову, територіальний аспект, необхідність залучення іноземного капіталу, соціальні критерії. Доцільно рекомендувати податковим структурам України ознайомитися докладніше з перевагами китайської системи оподаткування МСП з метою запозичення вищезазначених елементів, .

6. Виявлено, що в Китаї здійснюється стратегія припустимого диспропорційного розвитку територій. Ефективність функціонування ВЕЗ забезпечується за рахунок високого ступеня лібералізації підприємництва та його відкритості, пільгового інвестування, фінансування й оподаткування МСП, створення рівних умов для національних й іноземних підприємств, а також особливостей китайського національного та регіонального менеджменту. Розвиток ВЕЗ в Україні не має таких результатів, оскільки не має таких і переваг для підприємництва. Відсутня зацікавленість і відповідальність владних структур за результати розвитку МСП. Спеціальний режим інвестиційної діяльності більше уваги приділяє інвестиційним проектам. Оскільки ефективність ВЕЗ не викликає сумнівів, доцільно перейняти китайський досвід й удосконалювати програмні документи по цьому виду діяльності в Україні.

7. Запропоновано проводити оцінку результативності розвитку МСП на галузевому або регіональному рівні за допомогою вибраної системи показників економічного, соціального й управлінського напрямку, які характеризують використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів і можуть бути базою для визначення ефективності роботи владних структур по окремих напрямках розвитку МСП. Особливістю цієї класифікації є наявність у ній показників ефективності бюджетного фінансування сектору.

8. Обґрунтовано методичні основи раціонального використання бюджетних коштів на розвиток МСП, які передбачають концептуальні підходи й етапи оцінки їх ефективності. Концептуальні підходи включають вибір напрямків фінансування діяльності МСП за допомогою інвестиційного проекту, який реалізується в умовах різних ризиків і прогнозування можливих результатів розвитку із застосуванням ймовірнісних методів. Етапи оцінки ефективності проекту

передбачають прогнозування альтернатив одержання результату, визначення ступеня ймовірності одержання цього результату, вибір більш ефективного варіанту ведення бізнесу.

9. Визначено напрямки стимулювання розвитку промислових МСП у провінції Аньхой, які включають покращення політичної підтримки і зовнішніх умов для їх розвитку; продовження прискореного проведення реформ; формування повної інфраструктури для стимулювання розвитку та спеціалізації МСП. Реалізація цих пропозицій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності МСП і китайських регіонів. Окремі з них можуть бути використані в практиці управління цим сектором в Україні.

Науково-методичні підходи, практичні результати проведених досліджень можуть бути використані промисловими підприємствами Китаю й України, в державних структурах, галузевих міністерствах, роботі комісій з питань реструктуризації та банкрутства, при розробці програм підтримки МСП, в управлінських структурах регіональних та місцевих органів влади, недержавних інституцій, пов'язаних із функціонуванням та підтримкою цього сектору.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Мочинь Фанг, Владимир Мищенко. Поддержка и саморазвитие малого предпринимательства. (Украина-Китай). - Харьков: НТУ "ХПИ", - 2003. - 258 с. (Здобувачем проведено аналіз реформ і стратегій розвитку підприємництва в країнах та інструментів його підтримки).
2. Ф. Мочинь, В. Мищенко. Приоритеты китайского менеджмента для экономики Украины // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". "Технічний прогрес та ефективність виробництва". - Харків: НТУ "ХПИ", 2003.- №10, Т.4 -С.11-16. (Здобувачем запропоновано концептуальні підходи китайського менеджменту для українських підприємств).
3. Фанг Мочинь, В. Мищенко. Особенности государственной поддержки малых и средних предприятий в Китае // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". "Технічний прогрес та ефективність виробництва". - Харків: НТУ"ХПИ", 2003. - №23. - С. 169-172. (Здобувачем проведено аналіз оподаткування МСП у Китаї та запропоновано заходи щодо вдосконалення системи оподаткування підприємств в Україні).
4. Фанг Мочинь. Инвестиционный и технологический менеджмент в малом бизнесе Китая // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". "Технічний прогрес та ефективність виробництва". - Харків: НТУ "ХПИ", 2003. - №10, Т.2. - С.120-125.
5. В.А. Мищенко, М. Фанг, М. Фютен. Организационно-экономические направления повышения эффективности функционирования МСП (сравнительный анализ) // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. „Технічний прогрес та ефективність виробництва”.-Харків: НТУ"ХПИ", 2005.- № 30. -С.149-156. (Здобувачем розроблено заходи щодо підвищення ефективності державної підтримки підприємств у провінції Аньхой та пропозиції відносно застосування окремих елементів китайського менеджменту для українських підприємств).
6. Ж.П. Боро, В.А. Мищенко, О.В. Мозенков, М. Фанг. Концепция поддержки и оценки эффективности развития МСП на региональном уровне // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. „Технічний прогрес та ефективність

виробництва”. - Харків: НТУ”ХП”, 2005.- № 32. - С.143-149. (Здобувачем розроблена система показників для оцінки діяльності промислових МСП).

7. FANG Mou-qing, LI Zhi-ping. The Policy for Attracting Foreign Capital and Investment and the Analysis of the Investment in Kharkiv // Journal of Anhui University of Technology Social Sciences,-2003.- № 3 - P.47.

8. Мищенко В.А., Мочинь Ф. Менеджмент и качество продукции // Високі технології в машинобудуванні.-Харків: НТУ ”ХП”, 2002.- №1. - С. 219-221. (Здобувачем проведена оцінка факторів, які впливають на якість продукції).

9. Владимир Мищенко, Фанг Мочинь. Внешняя среда и задачи реорганизации предприятий. Харьков: “Бизнес-информ”. № 5-6. 2002. стр. 71-73. (Здобувачем проведено аналіз впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на реорганізацію промислових підприємств).

10. Мищенко В.А., Фанг М. Сертификация продукции и внешняя торговля // Сборник трудов Международной научно-практической конференции "Приборостроение – 2002".- Винница-Алупка, 2002.- С.17.

11. Мищенко В.А., Фанг М. Китайская модель модернизации и ее полезность для экономики Украины // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции „Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2002. – С. 105 – 106.

12. Мищенко В.А., Фанг М., Гончарова Г. Д. Китай и Украина: взаимные интересы и точки роста // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции „Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2002. – С. 106 – 107.

13. Фанг Мочинь. Предпринимательство и экономическая политика: опыт Китая – в Украину // Тези доповідей другої науково-практичної конференції “Проблеми розвитку малого бізнесу: тіньовий бізнес”.- Харків, 2002.- С. 67-69.

14. Фанг Мочинь. Роль фактора культуры в управлении малыми предприятиями. // Материалы IV международной научно-практической конференции „Исследование и оптимизация экономических процессов "Оптимум - 2003". –Харків: НТУ”ХП”, - 2003 - С. 97-99.

15. Боро Жан-Поль, Антерйо Жан-Марк, Фанг Мочинь, Владимир Мищенко. Роль межкультурного менеджмента в развитии межстранового сотрудничества // Материалы II Всеукраинской научно-практической конференции „Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2003. – С. 115 – 116.

16. Мочинь Фанг. Налогообложение малых и средних предприятий Китая // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции „Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2003. – С. 74-75.

17. Фанг Мочинь, Гончарова Галина, Мищенко Владимир. Роль малых и средних предприятий в моделях развития Китая и Украины // Материалы II Всеукраинской научно-практической конференции ”Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2003. – С. 130 – 131.

18. Фанг Мочинь. Особенности и эффективность функционирования малого и среднего бизнеса. // Бизнес Информ.- Харьков, 2003.-№ 1-2.- С. 44-48.

19. Фанг Мочинь. Эффективность иностранных инвестиций // Бизнес Информ. - Харьков, 2004.- № 1-2. - С. 62-65.
20. Мищенко В.А., Иваницкий В.Д., Иваницкий Е.В., Фанг М. Структурно-функциональная кластеризация малых предприятий // Бизнес Информ. - Харьков, 2004.-№3-4.- С. 25-29. (Здобувачем запропоновано концептуальні підходи щодо формування системи показників оцінки функціонування МСП).
21. Лі Дзци Пинь, Фанг М., Мищенко В.А. Развитие малого и среднего бизнеса в провинции Аньхой // Бизнес Информ. - Харьков, 2004 - № 5-6.-С. 22-27. (Здобувачем висвітлено проблеми розвитку МСП у провінції і запропоновано заходи щодо їх вирішення).
22. Мищенко В., Фанг Мочинь. Концепция государственной поддержки малого и среднего бизнеса и показатели оценки его функционирования // Бизнес-Информ. -Харьков, 2004.- № 9-10.- С. 43-48. (Здобувачем запропоновано систему показників оцінки соціально-економічного розвитку промислових МСП).
23. Мищенко В.А., Фанг М., Коробков Д.В., Сябро А.В. Влияние фискальной политики государства на развитие малых и средних предприятий (сравнительный анализ) // Бизнес Информ. – Харьков, 2004. - № 11-12. - С. 34-44. (Здобувачем проаналізовано вплив податкового навантаження на МСП та визначено його прогноз в Китаї за допомогою кривої Лаффера).
24. Фанг Мочинь, Гончарова Галина, Мищенко Владимир. Формирование эффективной системы управления малыми и средними предприятиями Китая // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции “Теория и практика экономики и предпринимательства”. – Алушта, 2004. – С.81-82.
25. Мочинь Фанг, Галина Гончарова, Владимир Мищенко. Повышение эффективности функционирования МСП в Китае (на примере провинции Аньхой) // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции”Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2004. - С. 107-108.
26. Фанг Мочинь, Ли Зипинь. Региональное развитие МСП в Китае // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции ”Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2004. - С. 106-107.
27. Фанг Мочинь. Перспективы и проблемы развития малых и средних предприятий Китая // Материалы Всеукраинской научно-практической конференции “Теория и практика экономики и предпринимательства”. – Алушта, 2004. –С.82-83.
28. Фанг М. Особенности китайского менеджмента МСП // Материалы 11 Международной научно-практической конференции “Теория и практика экономики и предпринимательства”.-Алушта,2005. - С.53-54.
29. В.А. Мищенко, В.Д. Иваницкий, И.В. Ситак, М. Фанг. Совершенствование системы налогообложения малых предприятий как фактор экономического роста страны // Материалы Всеукраинской научно-методической конференции “Современные аспекты финансового управления экономическими процессами” (часть 1). – Севастополь, 2005.–С.116-120. (Здобувачем запропоновано міри по вдосконаленню системи оподаткування МСП).

30. Мищенко В.А., Петенко И.В., Фанг М. Показатели оценки деятельности сектора малых и средних предприятий (сравнительный анализ) // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. „Технічний прогрес та ефективність виробництва”.-Харків: НТУ”ХП”, 2005.- № 3. -С.198-201. (Здобувачем запропонована система показників для оцінки розвитку промислових МСП).
31. Владимир Мищенко, Галина Гончарова, Мочинь Фанг. Анализ налогообложения МСП с помощью кривой Лаффера // Материалы II Международной научно-практической конференции “Теория и практика экономики и предпринимательства”. – Алушта, 2005. – С. 6-8.
32. Владимир Мищенко, Галина Гончарова, Мочинь Фанг, Вадим Иваницкий. Современный подход к предпринимательству // Материалы IV Международной научно-практической конференции “Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины”. – Алушта, 2005. –С. 9-10.

АНОТАЦІЯ

Фанг М. Економічна і соціальна оцінка розвитку підприємництва в промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.07.01 – економіка промисловості. – Національний технічний університет „Харківський політехнічний інститут”, Харків, 2006.

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й розробці методичних рекомендацій щодо вдосконалення системи оцінки та підвищення ефективності функціонування промислових МСП Китаю та України в умовах державної підтримки. Проведено теоретичний аналіз визначення підприємництва, уточнено його зміст з урахуванням сучасних умов. Виконано аналіз проведених реформ в обох країнах і виявлено їх концептуальні та змістовні розбіжності, які привели до значного росту результативності МСП в Китаї і практичного занепаду цього сектору в Україні. Проаналізовано особливості китайського менеджменту і запропоновано для впровадження в Україні окремі його підходи. Виконано порівняльний аналіз стратегій розвитку, систем оподаткування та особливостей національного менеджменту в цих країнах. Виявлено основні фактори, що стимулюють розвиток МСП у кожній державі. Запропоновано систему показників для оцінки діяльності МСП на галузевому або регіональному рівнях. Розроблено методику вибору напрямків фінансування МСП за рахунок державних та регіональних бюджетних коштів. Запропоновано заходи по підвищенню ефективності функціонування цих підприємств у кожній країні окремо.

Ключові слова: промисловість, галузь, підприємництво, малі та середні підприємства, рентабельність, оподаткування, ефективність, реформа, стратегія, менеджмент, інвестиційний проект.

АННОТАЦИЯ

Фанг М. Экономическая и социальная оценка развития предпринимательства в промышленности - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических работ по специальности 08.07.01 – экономика промышленности. - Национальный технический университет „Харьковский политехнический институт”, Харьков, 2006.

Диссертация посвящена теоретическому обоснованию и разработке организационно-экономических рекомендаций по совершенствованию системы оценки и повышения эффективности функционирования промышленных МСП Китая и Украины в условиях государственной поддержки. В диссертации исследована эволюция понятий и социально-экономическая сущность предпринимательства как основы формирования малых и средних предприятий. Предложено авторское определение термина предпринимательства, которое учитывает его духовно-социальную составляющую и особенно его миссию в обществе. Проанализированы предпосылки формирования и тенденции развития МСП в Китае и Украине на базе проводимых реформ, налогообложения, особенностей территориального развития и системы государственной поддержки этого сектора. Выявлены факторы, которые сдерживают развитие предпринимательства в обеих странах. На основе сравнительного анализа предложены концептуальные положения относительно заимствования опыта управления и поддержки МСП в анализируемых странах, методические разработки и конкретные рекомендации по повышению эффективности их функционирования в каждой отдельно взятой стране.

Разработана система показателей для оценки результативности развития промышленных МСП на государственном или отраслевом уровне, которая учитывает экономические и социальные компоненты и служит базой для оценки работы отраслевых и административных подразделений по отдельным направлениям развития этого сектора. Результативность государственной поддержки предлагается оценивать с помощью специальной группы показателей: снижение безработицы, увеличение числа рабочих мест для молодежи, рост доли предпринимателей с переподготовкой или повышением квалификации и др. Особенностью этой классификации является наличие в ней индикаторов, отражающих эффективность использования бюджетных средств. Информационное обеспечение этой системы показателей должно выполняться специальной службой контроллинга (ее можно назвать региональным аналитическим центром), которая практически „сопровождает” действующие МСП и формирует стратегию для создания и развития новых форм предпринимательства и видов их деятельности. Информация службы контроллинга предоставляется государственным и негосударственным структурам, инвесторам, предпринимателям и всем заинтересованным и поддерживающим его развитие структурам.

Разработана методика выбора приоритетных направлений поддержки предпринимательства за счет выделяемых средств на государственном, отраслевом или региональном уровнях. Она предусматривает выбор видов деятельности в виде инвестиционных проектов, реализуемых в условиях различных рисков, и прогнозирования их возможных результатов с применением вероятностных методов. Этапы оценки проектов предусматривают прогнозирование альтернатив получения результата, определение степени вероятности его получения, отбор более эффективного варианта бизнес-проекта.

Предложены организационные меры по повышению эффективности функционирования этих предприятий отдельно в каждой стране .

Ключевые слова: промышленность, отрасль, предпринимательство, малые и средние предприятия, рентабельность, налогообложение, эффективность, реформа, стратегия, менеджмент, инвестиционный проект.

ANNOTATION

Fung M. Economic and Social Evaluation of the Entrepreneurship Development in an Industry.

The thesis for obtaining of the Candidate of Science degree in Economy in specialty 08.07.01 – Economy of Industry. – National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, 2006.

The thesis is devoted to the development of theoretical background and organizational-methodical recommendations for the improvement of the functioning efficiency of industrial small and medium Chinese and Ukrainian businesses and their evaluation system under governmental support. The theoretical analysis of entrepreneurship term definition is carried out. The definition of entrepreneurship is clarified in the account for modern requirements. The analysis of implemented reforms in both countries is conducted and their conceptual and content divergencies, which led to the significant growth of efficiency of small and middle businesses in China and practical downfall of this sector in Ukraine, are identified. Features of Chinese management are analysed and its certain approaches are recommended for implementation in Ukraine. The comparative analysis of reforms implementation, taxation systems and national management features in these countries is carried out. The main factors stimulating the development of small and medium businesses in each country are determined. The system of ratios for the evaluation of small and medium businesses operation at the territory and branch levels is proposed. The methodic of area selection for the financing of small and medium businesses by governmental and regional budgets is developed. The organizational improvement means of these businesses functioning efficiency in both countries is proposed.

Key words: industry, branch, entrepreneurship, small and middle businesses, profitability, taxation, efficiency, reforms, strategy, management, investment project.

ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПРОМИСЛОВОСТІ

Спеціальність 08.07.01 – економіка промисловості

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск, проф.

В.Садовський

Підписано до друку 24.06.2006. Формат 60x 90 1/16

Обсяг 0,9 ум. друк. арк. Друк різнограф.

Наклад 100 прим. Зам. № 78.

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ „Рейтинг”.
61002, м. Харків, вул. Сумська, 37. Тел. (057) 700-53-51,714-34-26.